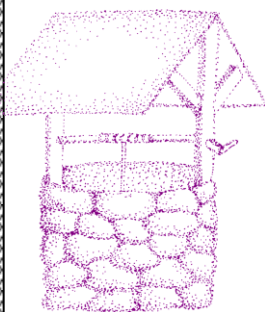

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

בן מוה"ר רבי יצחק נפתלי קנאפפלער זצ"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס "קני המנורה"

ונכד הגה"צ ר' רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל הי"ד, אבדק"ק טיניע, ומח"ס "מנורת אהרן"

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומו של עולם

• עש"ק ואתחנן, י"א מנחם אב - תש"פ לפ"ק - שנה ז' גליון כ"ד (קמ"ה) •

מודעה נחוצה פארן

ציבור וואס בלייבט

דא אין שטאט

אין קומענדיגען בלאט

הערות והארות מתקבלות בחיבה

- ❖ Address: Rabbi Alexander Knopfler
1564- 48 Street • Brooklyn N.Y. 11219
- ❖ Tel: (917) 755-4864 • Fax: (718) 437-3388
- ❖ Email: 7554864@gmail.com

• מודעה נחוצה •
גליון הבא יופיע בעזהשי"ת
לרגל ימים הנוראים והק'
והג הסוכות הבעל"ט

מנין תהלים בבית המדרש באבוב 15'טע עוועניו 48'טע סטריט

כלל יום ראשון בשעה 5:00 [ובחורף בשעה 3:30]

בעזהש"ת ייסדנו מנין תהלים בשנת תשס"ב בבית המדרש באבוב ברחוב 15 פינת 48, המנין נמשך בכל יום ראשון, הן בחורף והן בקיץ.

ובכן, כל מי שנמצא בעירנו בארא פארק במשך שבועות הקיץ, ויש לו זמן למסור למען כבוד שמו יתברך, יכול לבוא ולהשתתף באמירת כל ספר תהלים בציבור ובמנין, בכל משך ימי הקיץ אומרים תהלים בכל יום ראשון בשעה 5:00 [בימות החורף בשעה 3:30].

יעזור השי"ת שימי הקיץ יעברו עלינו בשלום ובשלוה, והשי"ת יקבל תפילותינו לרחמים ולרצון אמן ואמן.

מיר האבן בעזהש"ת מייסד געווען א מנין תהלים בשנת תשס"ב לפ"ק אין באבובע בית המדרש 15'טע עוועניו 48'טע סטריט, די מנין גייט אן א יעדע זונטאג, סיי זוממער און סיי ווינטער.

דעריבער, סיי ווער וואס געפינט זיך דא אין שטאט אין בארא פארק במשך די זוממער וואכן, און האט צייט אוועקצוגעבן פארן אויבערשטענ'ם וועגן, קען קומען מיטהאלטען יעדע זונטאג די מנין תהלים, במשך פון גאנץ זוממער זאגט מען גאנץ ספר תהלים א יעדע זונטאג בשעה 5:00 [ווינטער בשעה 3:30].

די אויבערשטער זאל העלפען אז די זוממער זאל אדורכגיין בשלום ובשלוה, און די אויבערשטער זאל מקבל זיין אונזערע תפילות לרחמים ולרצון אמן ואמן.

תשובת הרה"ג ר' יוחנן הלוי וואזנער שליט"א

ראב"ד דהסידי סקווירא

ודומ"ץ דקהל תולדות יעקב יוסף דהסידי סקווירא מאנטריאל

ומח"ס שו"ת "חיי הלוי", חיי הלוי על הל' טהרה, וש"א"ס

בס"ד

יום חמישי לסדר יוסף ה' (דברים), ב' מנחם אב תש"פ לפ"ק

לכבוד מע"כ ידידי הרה"ג המזכה את הרבים באופן נפלא

כש"ת מוה"ר **אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א**.

אחדשה"מ. באתי בקוצר אמרים ממש על מה ששאל מע"כ באיש שמדליק נרות שג"ק בעצמו, אי צריך גם להבהב את הנרות מקודם, ומע"כ האריך בזה בסברות לכאן ולכאן, והנני בזה רק לציין מש"כ בחיי הלוי (ח"ג סי' ת"י) דמנהג רבוה"ק בסקווירא שלא להבהב הנרות.

וכתבנו שם הטעם, דבנרות שלנו א"צ להבהב דמוכנים ועומדין הם להדליק, ולפי השמועה ה"י גם ענין בזה להדליק דוקא בנרות שעדיין אינן מהובהבין, כדי שיהא נראין שלמים, וכתבנו שם מעשה רב שהיה אצל מרן כ"ק אדמו"ר ז"ל זי"ע, שפעם אחת הכין לו הרב החסיד ר' יוסף מרדכי זאבנער ע"ה שתי נרות שהיו כבר מהובהבין, ואמר לו אדמו"ר ז"ל שלכבוד שב"ק הוא רוצה להדליק נרות שלמים, ובן דכירנא כד הוינא טליא שהרבנית ע"ה לא רצתה להדליק בנר שכבר היה מהובהב.

וראיתי עוד בעולת החדש (קונטרס ל"ז) שכתב האדמו"ר מסוליצא ז"ל דהנרות כהיום מתוקנים מבית החרושת שפתילתם מפוזרים בראשיהם להיות קלים לאחוז בהם האור, ואדרבה אם מדליקן ומכבן שוב אינם קלים כ"כ לחזור ולהדליקן כמו שהיו מתחילה, וממילא י"ל שהכנתן למצוה יה"י רק תיקונן לתוך המנורה וליגדל הפחילה שתהא נכון ומוכן להדלקה, ובזה יש להבעל חלק בהמצוה, עיי"ש.

והנה בטעם להבהב הנרות כתב בקרבן נתנאל (ביצה פ"א אות פ') עוד טעם לשבת, משום יו"ט אחר שבת, דיש סוברים שאז צריך להדליק הפתילה ולכבותה קודם שבת, דאם לא יעשה כן נמצא ששבת מכין ליו"ט, והגם שלהלכה לא קיי"ל כן כמבואר ברמ"א (סי' תק"א) עיי"ש, אכן כיון שיש אחרונים שכתבו להחמיר בזה, ע"כ נהגו לעשות כן בכל שבת, אבל לפי מה שכתבנו י"ל דבנרות שלנו אין שום הכנה בזה, וממילא גם בערב שבת שקודם יו"ט א"צ להבהב הנרות, זולת בפתילות של נר שמן אם אינו מדליק בפתילות צף.

ומה ששאל מע"כ בענין שהוא חיוב להתפלל, ואינו יכול לצאת מביתו, נראה דיש לו לעשות שליח להתפלל ולומר קדיש במקומו, ומבואר במג"א (או"ח סי' קל"ב סק"ב) דיותר טוב להשכיר איש לומר קדיש משיאמר בחינם. ועכשיו אסתגר בזה.

והנני להודיע בזה למעב"ת שבעזרה"י הדפסתי מהדורה חדשה "חיי הלוי" הלבנות טהרה עם מאות הוספות, ואשלח למע"ב צילום מודף השער, ובהודמנות בל"נ אשלח הספר למע"כ, ויירש כוחכם.

ואסיים בברכה שתזכו עוד רבות בשנים להוסיף ולזכות את הרבים בהפצת שיעורי תורה ומוסר מתוך נחת ושמחה, ונזכה בקרוב לישועתן של ישראל בביאת משיח צדקנו בב"א.

וע"ז באעה"ח ידידכם, **יוחנן סג"ל וואזנער**

ונזכה שהימים האלו יתהפכו לששון ולשמחה בב"א, **יוחנן סג"ל וואזנער**

הופיע מחדש ספר חיי הלוי על הלכות טהרה קחו ברכה אל תוך בתיכם

בעזה"ש"ת

ספר

חיי הלוי על הלכות טהרה

זהם שיעורי הלכה שוכתי
בעזה"ש"ת להשמיעם ברבים

הצעיר באלפי ישראל
יוחנן סג"ל וואזנער

ראב"ד דחסדי מקוודא
דזמ"ץ דקהל תולדות יעקב יוסף
דחסדי מקוודא מאנטראל

נערך ע"י הרה"ג ר' אלכסנדר בלויא שליט"א
ר"מ בישיבה הקדושה תולדות יעקב יוסף מאנטראל

מהדורת פריעדמאן

מהדורה חדשה בעזה"ש"ת עם מאות חוספות ותיקונים
שנת תש"פ לפ"ק

תשובת הרה"ג ר' יעקב אמסעל שליט"א - עורך קובץ "המאור"

בס"ד

שלום רב לאוהבי תורתך מגדולי מזכה הרבים מעכ"ת

הרהגה"ח רא"א קנאפלר שליט"א

כ"ת אסף מלוא חפניו בהאי הלכתא, ואשר לענ"ד בראש וראשונה כאן אונס פטריה רחמנא, וי"ח בלמוד וצדקה ומע"ט כנהוג. ולפמשה"ד אית ג' אופנים, שכירות, שליחות, או סתם בקשה שיאמר קדיש עבורו.

ואם לשכירות בשו"ת חתם סופר (יו"ד ששמ"ה) כתב בל' לעג להבא בשכרו "הקדישים הדין הפשוט הנובע מהמדרשים אינו אלא בבנו" ולא נראה לו שכיר, וודאי ידע הח"ס מתשו' מש"ב שבמג"א ואעפ"כ כתב כן, וצ"ל שס"ל שבכל המעלות בזה אין לו זכות קדימה אצל שאר חיובים.

גם סב"ק בעל סמיכת חכמים בצו' אף שביקש שישכירו לומדים בשנה ראשונה שילמדו לעי"נ, הוסיף שאינו בערך להבנים בעצמם שברא מזכא אבא טובא.

ואשר לשליחות הרי כאן מצוה שבגופו וגם מילי לא מימסר לשליח וכנודע בענין עשיית שליח למוהל ובמק"א כ' ת"ל אודות סתירת ש"ך שבמילה קאמר שע"י שליחות מבטל המצות ובנוגע פדה"ב (ש"ה י"א) תמה על הרמ"א שאוסר פדיון ע"י שליח בכמה ראיות דמועיל שליחות בכל התורה. החיד"א בברכ"י (סוס"ד) פ' שהש"ך הפריז על המידה. וע"ע פר"מ וברכ"י סתל"ד ויש בזה אריכת דברים ואכמ"ל.

אדאתית להכי נראה יותר מועיל לבקש אחד מהאחים שיכוין בשבילו עכ"פ בקדיש אחד שהם מחיובים בדרגת בן מזכה אבא ומועיל יותר משליח או שכיר כנ"ל – וכ"ז ליתר תוקף לפמשה"ד שמעיקר הדין לא צריך לזה כנ"ל – יתגדל ויתקדש שמייה רבה בעגלא ובזמן קריב.

בכבוד וברכה

יעקב אמסעל

כח תמוז תש"פ מאנסי תצ"ו

ואשר לנרות ש"ק הרי מצוה מן המובחר בשמן זית (סימן רס"ד) ובמשך הדורות היה יקר מאד וקשה להשיג, וגם נרות של שעווה לא היה זול וכנודע וכעת ב"ה איכשר דרא ושמן זית מצוי ורבים מדליקין בשמן זית שצריך הכנה לסדרן [אבל הבהבה מזיק להשלהבת] ויש חלק בהו להאיש והדלקה באשה כבמג"א סימן רס"ג אות ז. גם אית בהו משום הזהיר בנר זוכה לבנים ת"ח וברש"י (שבת כג:) על נר שבת ונר חנוכה, וגם למי שעבר אותה תקופה מועיל לבני בנים שהם כבנים ודורות הבנים כל בניך למודי ה'.

הערה קטנה בענין "הבהוב הנרות לשבת קודש"

אמת שנרות שלנו הם טובים ויפים, אבל למועשה ההבהוב מועיל שהאור נאחו תיכף, והאשה אינה צריכה להמתין שתאחו האור בהנר, וכפי שכתב המשנ"ב ולא דוקא כשהזמן מאוחר.

אברהם חיים מאנהייט

[הלא הוא גיסי היקר ני"ו מעיר מאנטריאל יצ"ו]

הערה לקונטרס "פסקי דינים ופרפראות לחכמה"

אל מעלת כבוד הרה"ג המפורסם בשיעוריו הנחמדים ובחיבוריו הנפלאים, צנא מלא ספרא, פה מפיק מרגליות, שבחו מי ימלל, אין גומרין עליו את ההלל, כבוד שם תפארתו

הרה"ג ר' חיים בן ציון ראזענבערג שליט"א

מח"ס מכון לשבתך על הלכות שבת, וש"א"ס

ראיתי הקונטרסים הנפלאים "פסקי דינים ופרפראות לחכמה", על דיני תפילת שחרית סימן רפ"א, ועל דיני שנים מקרא ואחד תרגום סימן רפ"ה, ועלה ברעיוני הרבה הערות, וידוע מאמר החכם מה שהרצון חושק אפיסת היכולת עושק, אבל מכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן אזכיר הערה אחת שלא ראיתי למעכתה"ר שזיכירו, והוא בענין השאלה למה אין מברכין על מצות קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, וכבר הארכתי בזה זה עידן ועדנים, ונודפסו כל תשובות הרבנים הגאונים, מהם שכבר עברו לעלמא דקשומי, ומהם אשר עודם חיים אתנו לאורך ימים ושנים, בגליון דמשק אליעזר פר' משפטים שנת תשע"ז לפ"ק, והיה אמור להופיע בתוך גליון דמשק אליעזר המוגדל שהיה אמור לצאת לאור עולם לכבוד חג הפסח העעלל"ט, אלא מפני המצב הקשה ששרר בעולם בין פורים לפסח כידוע נבצר ממני להו"ל גליון מוגדל ביותר, ונשמט משם, והנני מצרפו פה בסוף המכתב.

ואסיים את דברי בכרכת הדיומי, היות שמעכ"ת הוא בבחינת זקן ויושב בישיבה, וזכה בדור הזה – מה שאין כל אחד זוכה – להגיד שיעור בהלכות שבת למאות אנשים זה יותר מעשרים שנה כולם שוין לטובה, וכבר זכית לסיים כמה פעמים כל הלכות שבת ברבים, על כן יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שתזכו להמשיך עוד רבות בשנים, ולהתחיל ולגמור כל הלכות שבת עוד הפעם ועוד הפעם ללמוד וללמד לשמור ולעשות, עד מאה ועשרים שנה בכריאות השלימות, עד ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

תמוז שנת תש"פ לפ"ק

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 STREET
BROOKLYN N.Y. 11219
TEL: (917) 755-4864
FAX: (718) 437-3388

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בלאאמ"ז הגה"צ מוהר"ר יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל
אבדק"ק משילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל
אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מגורת אהרן
ולמעלה בקודש עד רבינו הרמ"א ועוד, ז"ע ועכ"א

הערה לגליון "מעדני אשר" - אחרי קדושים תש"פ

אל מעלת כבוד עורך הגליון הנפלא "מעדני אשר" הי"ץ

ראיתי בגליון לפרשת אחרי קדושים תש"פ לפ"ק, הוקשה קושיא דלהלן: בפרשתן (י"ט י"ח) ואהבת לרעך כמוך אני ה'. יש להקשות: מדוע הקפידה התורה שכל יהודי יאהב את השני כמו שאוהב את עצמו, וכי זה אינו דבר במציאות, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד (ב"מ ס"ב ע"א) חייך קודמין לחיי חברך, א"כ איך יכול להיות שאהבה צריך להיות שוה, כך מקשה ברמב"ן בפרשתן, וכן בתוס' (סנהדרין מ"ה ע"א) וכן בכתב סופר בפרשתן, וכן בחפץ חיים בפרשתן, וכן בערבי נחל, וכן בבעל שם טוב בפרשתן.

הנה הזכרת שכן הקשה הכתב סופר בפרשתן, אמנם גם אביו החתם סופר עמד בזה, וז"ל בספר תורת משה עה"פ ואהבת לרעך כמוך: ואהבת לרעך כמוך. אמר ר"ע זה כלל גדול בתורה (תו"כ). יש לפרש ר"ע למעמי' דדרש ר"פ איזהו נשך וחי אחיך עמך חייך קודמין לחיי חברך, וא"כ כיון שחייך קודמין איך אפשר לקיים ואהבת לרעך כמוך. מיהו הא דחייך קודמין היינו בעניני עוה"ז, אבל בחיי הנצחיי דהיינו בלימוד התורה חייב ללמד לאחרים, אפי' הוא מבטל עצמו מלימודו מ"מ חייב ללמוד עם אחרים, וע"כ אמר ר"ע זה כלל גדול בתורה, דבענין לימוד התורה הוא כלל גדול לאהוב חברו כמוך. (מ"מ לא אמר רק כמוך, כי עי"ז שמלמד לאחרים גם הוא עושה מצוה ומזכה עצמו ושניהם שוים), עכ"ל.

*

ובדף ג' הובא, כתבו בספרים דכוונת הפסוק שכל ההתעלות שיש לאדם בשבת קודש צריך להמשיכו לימות החול. והעיר הרב מעדני אשר: בזה נוהג אני לפרש מאמר חז"ל (שבת קיח.) עשה שבתך חול, דהכוונה שתעשה את ההתעלות שיש לך בשבת גם לימות החול.

ויש לציין בזה למה שכתב בילקוט הגרשוני, על דברי הגמרא (פסחים קיג.) אמר רבי יוחנן שלשה מנוחלי העולם הבא אלו הן הדר בארץ ישראל והמגדל בנוי לתלמוד תורה והמבדיל על היין במוצאי שבתות מאי היא דמשייר מקידושא לאבדלתא, ע"כ. ומפרש, שהכוונה כי ההשפעות של שבת ישאר אח"כ לימות החול, והיינו שמשייר מה"קדושה" של שבת "לאבדלתא" לימות החול. וזה הכוונה עשה שבתך חול, שגם בחול יהיה לך הבחינה וההשפעות של שבת קודש.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

נ.ב., שלחתי לאחרונה הערה בענין אם רשב"י לא אכל שלש סעודות בערב פסח שחל להיות בשבת, ואולי לא הגיע לידכם, על כן הנני שולח לכם עוה"פ, רצוף פה.

הערות במשנה ברורה סימן ער"ב

לכבוד הרה"ג רב א. א. קנאפפֿלֿער שליט"א

אחדשה"ט.

(א) משנה ברורה סימן ערב ס"ק כד: שמקדשין על שכר. ודוקא דהוי חמר מדינה דהיינו שאין יין מצוי בכל העיר בשנה הזו, ועיקר שתייתן הוא משכר ושאר משקין, ואם יש שם יין אלא שהוא ביוקר מקרי מצוי, "ואם אין יין ישראל מצוי, אע"פ שיין א"י מצוי לא מקרי מצוי עי"ז". לכאורה דבר פשוט הוא ומה החידוש בזה.

*

(ב) משנה ברורה סימן ערב ס"ק כה: וז"ל: ושאר משקין. וחלב 'ושמן' אין בכלל זה דהא אינו חמר מדינה דאין רגילין לשתותו למשקה. לכאורה תמוה, הרי שתיית שמן מזיקו ואין מברכים עליו כמבואר בברכות לה. ומה ההו"א שמקדשים עליו.

החותם בכבוד רב,

שמואל דוד בערקאוויטש

ישוב ההערות על משנה ברורה סימן ער"ב

אל מעלת כבוד הרה"ג ר' שמואל דוד בערקאוויטש שליט"א

מעיר התורה לעיקוואד יע"א

אחדשה"ט באה"ר.

הערותיך המחכימות הגיעני באהבים, והנני בזה להשיב בקצרה:

(א) במש"כ המשנה ברורה סימן ער"ב ס"ק כ"ד: שמקדשין על שכר. ודוקא דהוי חמר מדינה דהיינו שאין יין מצוי בכל העיר בשנה הזו, ועיקר שתייתן הוא משכר ושאר משקין, ואם יש שם יין אלא שהוא ביוקר מקרי מצוי, "ואם אין יין ישראל מצוי, אע"פ שיין א"י מצוי לא מקרי מצוי עי"ז". והערת ע"ז לכאורה דבר פשוט הוא ומה החידוש בזה".

לראשונה יצויין כי אין זה חידושו של המשנה ברורה, אלא מקורו בבית יוסף סימן זה, שכתב וז"ל: ונראה דכל היכא שאין יין ישראל מצוי אף על פי שנמצא שם יין גוים הרבה שפיר הוי שכר חמר מדינה וכן כתוב בתשובות הגהות מיימוניות שבסוף ספר הפלאה, עכ"ל.

ועל דבר הערותיך, הנה אין זה פשוט כל כך, כיון דחמר "מדינה" אין הכוונה ששותים אותו רק באותו ביהמ"ד שהוא מתפלל, או באותו שכונה שהוא גר, רק הכוונה על הכלל כל המדינה כולו, שכל העם שותין אותו, ומיירי במדינה שרוב תושביה גוים, וא"כ היה הוה אמינא שאם יין גוים מצוי, וכל הגוים שותים יין ואין שותים שכר, א"כ לא מיקרי שכר חמר מדינה רק יין, אע"פ שאין יין ישראל מצוי, ובני ישראל נוהגים לשתות במקומו שכר. ולזה קאמר דלא כן הוא, אלא שאם כל אחינו בני ישראל אין מצוי להם יין ושותים רק שכר, שפיר מיקרי "חמר מדינה" לענין זה, ומקדשין עליו.

*

(ב) במש"כ המשנה ברורה שם ס"ק כ"ה: וז"ל: ושאר משקין. וחלב ו'שמן' אין בכלל זה דהא אינו חמר מדינה דאין רגילין לשתותו למשקה. וע"ז הערת "לכאורה תמוה, הרי שתיית שמן מזיקו ואין מברכים עליו כמבואר בברכות לה. ומה ההוא שמקדשים עליו".

הנה גם זה אין מקורו במשנה ברורה, רק כמו שציין בשער הציון שמקורו בשערי תשובה סימן רצ"ו (אות א) וז"ל: וכת' הבר"י דלא אתי למימר כגון חלב ושמן וכיוצא רק למימר דשאר משקים שהם חמר מדינא מותר לאפוקי מים אף דשתיית המקום ההוא מים אין דינו לקרותו חמר מדינה ע"ש, עכ"ל.

ולאחר העיון במקור הדין בדברי החיד"א בספרו ברכי יוסף, הדברים מאירים ושמחים כנתינתן מסיני, כי זה לשון הברכי יוסף שם (אות ג) וה"ה לשאר משקים חוץ מן המים. רבים הבינו מלשון זה דמצי להבדיל על החלב ועל השמן, והוא טעות, דהא דקאמר וה"ה לשאר משקים היינו כשהמשקה הוא חמר מדינה, וקאי אמאי דסמך שכתב על השכר מבדילין אם הוא חמר מדינה, ועל זה כתב וה"ה לשאר משקין, דהיינו כשהמשקה הוא חמר מדינה. ומ"ש חוץ מן המים, ר"ל אף דאין שותין במקום ההוא אלא מים לבד, וסלקא דעתך אמינא שיהא דין המים כחמר מדינה. וכמ"ש מור"ם בדרכי משה בס"י זה. וכל זה פשוט ומבואר בב"י ס"י זה וס"י ער"ב. ויען ראיתי טועים ועבדי עובדא הזוקקתי לבאר המבואר, עכ"ל. ובזה הכל על מקומו יבא בשלום [ואולי כוונתו לאניגרון או שאר משקין המעורבים בשמן].

*

ואגב אורחא, לענין חלב רק לקדש אינו יכול, אבל הבדלה יש אומרים דבשעת הדחק מבדילין עליו, עיין בערוך השולחן (סימן ער"ב סעיף י"ד) שכתב וז"ל: ויותר מזה ראינו לגדולים שעשו הבדלה על חלב או על טה מתוק אף על גב דוודאי לא שייך לקרותן חמר מדינה אך מפני הלחץ זו הדחק כגון שאין לו יין ולא שכר או שנוהר מחדש והנה הקידושים עושים בלילה על הפת ובשחרית על הי"ש אבל הבדלה שקשה לשתות או י"ש בהכרח לעשות על איזה משקה וחלב הוי משקה וטה מתוק ג"כ שותים הרבה דבאמת כשנדקדק אין אצלינו חמר מדינה כלל זולת י"ש דרוב בע"ב במדינתנו אין שותים בחול לא יין ולא שכר לכל סעודה ומה שייך לקרותם חמר מדינה ולכן בדחק גדול כזה די במה שרק שם משקה על זה אמנם זהו וודאי דעל יין יותר טוב מכל המשקין בין לקידוש בין להבדלה ובין על כוס של ברכה, עכ"ל.

וע"ז באעה"ח יום עש"ק לסדר הואיל משה באר התורה הזאת לאמר [דברים] תש"פ לפ"ק.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

הערות במסכת שבת

לכבוד הרה"ג רב א.א. קנאפפלער שליט"א אחדשה"ט

רש"י. ד"ה הן הן. אלמא זקן מוליד. כלומר אע"פ שכבר פסק כח גבורת אנשים שלו, אינו עקר, שהרי יכול להחזיר לו הכח, ומשמע שכל זקן שיהא בכלל, וכן משמע מדלף אשכח שריותא אלא באשה וכו'. ותימה א"כ מאי הנס של אברהם אבינו שאמרה שרה ואדוני זקן, וי"ל באמת טעות הוא בידה, והראיה שגם אחר כך הוליד עשר בנים בני קטורה. (יעב"ץ)

(א) שבת קיא. - לכאורה תמוה מש"כ בסוף דבריו "עשר" בני קטורה שהרי בבראשית פרק כה מבואר שהיו ששה בני קטורה, ואולי כתב ו' בנים והסופר טעה וכתב י' ומי' כתבו עשר וצ"ע.

(ב) שבת קיט. - אשור הייא. עי' במסורת הש"ס שכתב וז"ל פי מהר וכו"כ בסוף עמוד זה. - לכאורה כוונתו לרש"י בסוף העמוד. וצ"ע שהרי גם כאן פירש"י מהר, ולא הבנתי מדוע ציין לרש"י בסוף העמוד, ובכלל תמוה מדוע כתב לפרש דבר שמפורש ברש"י. וצ"ע.

(ג) שבת קיט. - אמרו ליה בני רב פפא בר אבא לרב פפא כגון אנן דשכיח לן בישראל וחמרא כל יומא כו'. יש לציין לבבא קמא דף י': כגון פפא בר אבא וברש"י שהיה בעל בשר.

(ד) שבת קיט. רש"י ד"ה אותבה בסינייה. עשה לו כובע של לבד ושבצו במשבצות של זהב וקבע בו מרגליות וקבע את זו עמהם. - מנא ליה לרש"י כל זה שהכובע היתה של לבד, וששבצו במשבצות זהב, ושקבעו אותו מרגלית עם שאר מרגליות וצ"ע.

החותם בכבוד רב,

שמואל דוד בערקאוויטש

ישוב ההערות במסכת שבת

אל מעלת כבוד הרה"ג ר' שמואל דוד בערקאוויטש שליט"א

מעיר התורה לעיקוואד יע"א

אחדשה"ט באה"ר.

הערותיך המחכימות במסכת שבת הגיעני באהבים, והנני בזה להשיב בקצרה:

(א) שבת קיא. - לכאורה תמוה מש"כ היעב"ץ בסוף דבריו "עשר" בני קטורה, שהרי בבראשית פרק כה מבואר שהיו ששה בני קטורה, ואולי כתב ו' בנים והסופר טעה וכתב י' ומי' כתבו עשר, וצ"ע.

הנה דבריך נכונים ומתקבלים על הדעת, שהרי בקרא כתיב וַיִּסַּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה קַטּוּרָה, וְתִלְדָּ לּוֹ אֶת זְמָרָן וְאֶת יִקְשָׁן וְאֶת מֶדָן וְאֶת מֶדְיָן וְאֶת יִשְׂבָּק וְאֶת שׁוּחַ.

אמנם יש לומר עוד, דקחשיב גם בני בנים, כמו שכתוב בפסוקים שלאחריהם, וַיִּקְשָׁן יֶלֶד אֶת שָׁבָא וְאֶת דָּדָן וּבְנֵי דָדָן הָיוּ אַשּׁוּרִים וְלַטּוּשִׁים וְלַאֲמִים, וּבְנֵי מֶדְיָן עֵיפָה וְעַפְרָה וְחַנְדָּן וְאַבְדִּיעַ וְאַלְדָּעָה כֹּל אֵלֶּה בְנֵי קַטּוּרָה. ומצינו כמה פעמים בחז"ל שהיו ששה עשר או שבעה עשר בני קטורה (ולכאורה זה תלוי במחלוקת התרגום ורש"י שם, ואכמ"ל), כי במדרש (במדבר רבה יד, י) איתא: ולכך הקריב קרבנו קערת כסף כנגד או"ה שהם היו תחלה לאברהם, שלשים ומאה משקלה אלו ע' בני נח וששים

מלכות שאמר שלמה (שיר השירים ו') ששים המה מלכות ומי היו י"ו בני קטורה וישמעאל וי"ב בני ועשו וי"ז בני ובני בני וכו', עכ"ל.

אמנם במסכת סופרים (פרק כ"א הלכה ט', הובא ג"כ במחזור ויטרי סימן תקכ"ד) איתא בהאי לישנא: האדם הגדול בענקים, הגדול, היה אברהם אבינו גבוה יותר מענקים, בענקים, זה אברהם אבינו שהיה גבוה קומתו כנגד שבעים וארבעה אנשים, ואכילתו ושתייתו כך היה, כנגד שבעים וארבעה אנשים, וכוחו כן. מה עשה, נטל שבעה עשר בני קטורה, ובנה להן כרך של ברזל, והכניסן לתוכו, והשמש מעולם לא נכנס בתוכו, מפני שהיה גבוה הרבה וכו', ע"כ. אמנם בנוסח הגר"א הגיה גם במסכת סופרים "ששה עשר", כנראה עפ"י המדרש או הנ"ל, או עפ"י כתבי יד, (או הנקט כדעת התרגום הנ"ל). ולפי זה יש לומר שכתב "ששה עשר" או "שבעה עשר, ובטעות נמחק המספר הראשון, ונשאר רק "עשר"א.

*

ב) שבת קיט. אשור הייא. עי' במסורת הש"ס שכתב וז"ל "פי מהר וכ"כ בסוף עמוד זה". ולכאורה כוונתו לרש"י בסוף העמוד, וצ"ע שהרי גם כאן פירש"י מהר, ולא הבנתי מדוע ציין לרש"י בסוף העמוד, ובכלל תמוה מדוע כתב לפרש דבר שמפורש ברש"י. וצ"ע.

אכן כן כתבו בש"ס מהדורת עוז והדר, והדבר תמוה, וצריך ישוב.

*

ג) שבת קיט. - אמרו ליה בני רב פפא בר אבא לרב פפא כגון אנן דשכיח לן בישראל וחמרא כל יומא כו'. יש לציין לבבא קמא דף י: כגון פפא בר אבא וברש"י שהיה בעל בשר. הדבר יפה וראויים למי שאמרם.

*

ד) שבת קיט. רש"י ד"ה אותבה בסייניה. עשה לו כובע של לבד ושבצו במשבצות של זהב וקבע בו מרגליות וקבע את זו עמהם. - מנא ליה לרש"י כל זה שהכובע היתה של לבד, וששבצו במשבצות זהב, ושקבעו אותו מרגלית עם שאר מרגליות וצ"ע.

לכאורה נראה פשוט, דמכתב הגמ' "אותבה", משמע שאין הכוונה שטמנו בתוך הכובע, כמו שרגילין לספר לתינוקות, דאין מתיישב ע"ז הלשון "אותבה", דמשמע שהושיבו במושבו המתוקן לכך, ולכן פירש רש"י שעשה בו משבצות של זהב, וקבע בו מרגליות וקבע את זו עמהם. והדברים פשוטים.

ואגב, אין זה לשון רש"י, אלא לשון רבו ר' יצחק בר' יהודה, וכמו שכתב רש"י בדיבור הסמוך².

וע"ז באעה"ח יום עש"ק לסדר הואיל משה באר התורה הזאת לאמר [דברים] תש"פ לפ"ק.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

¹ ואגב, עיין באמרי אמת (פר' חיי שרה) שכתב בתו"ד איתא שהיו צריכים שנים עשר בני קטורה לצאת מיצחק אלא שהיו דינים קשים ויצאו מאברהם ונתמתקו, זהו והוספתי על כל תהליך כענין ישמיע כל תהלתו (תהלים ק"ב), עכ"ל. ובדפוס ציינו המקור למאמר זה "ליקוטי תורה מהאריז"ל בפרשתן", אמנם שם לא כתוב מספר שנים עשר, כי זה לשונו שם: ענין בני קטורה הי' כדי להוליד הדינין תקיפין אשר היה ראוי יצחק שהיה דין להוציאם ומפני כן יצחק היה תקיף דדיני' והי' נחרב העולם לכן הוציא' מאברהם שלא יהיו כ"כ קשות, עכ"ל. ותו לא מידי.

² וידוע שרש"י היה לו ג' רבי"ס, הלא המה רבינו יעקב בר יקר, ר' יצחק הלוי, ורבינו יצחק בר יהודה וכו', וראה זה פלא בתשובות רש"י סימן נ"ט, שכתב לחתנו רבינו מאיר (אבי הרשב"ם) בענין טריפות הריאה, שרש"י חלק שם על רבותיו בהלכה זו, והשואל שאל לו ששמע שחזר בו, והשיב רש"י בזה"ל: אני שלמה אהובך מודיעך כי לא חזרתי בי ולא אחזור בי, ולא נתישבו לי דברי רבותי, ולא השיבו על דברי כי אם מן השפה ולחוץ וכו', ואמנם אני נתלה באילן גדול רבינו יעקב בר' יקר. ואף כי לא שמעתי מפיו דבר זה, מכל מקום לבי וסברתי והבנתי מפיו יצאו. ואף הם לא מפי השמועה, ואף לא מראיות התלמוד, כי אם מהבנת לבם. ולו ישיבני דברים הנראים ואשובה לי. אבל קשה לי לאבד ממונם של ישראל על דבר זה הברור והראוי מכמה ראיות להתיר עכ"ל. והוא פלא!

ALEXANDER KNOPFLER

1564 - 48 STREET
BROOKLYN N.Y. 11219
TEL: (917) 755-4864
FAX: (718) 437-3388

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

בלאאמ"ז הגה"צ מוהר"ר יצחק נפתלי קנאפפלער זצוק"ל
אבדק"ק משילע יצ"ו, ומח"ס קני המנורה
ונכד מוהר"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל
אבדק"ק טיניע יצ"ו, ומח"ס מגורת אהרן
ולמעלה בקודש עד רבינו הרמ"א ועוד, ז"ע ועכ"א

על דבר השאלות בעניני קאראנ"ע

בין המצרים, ה' יזרח אור לישרים, ויזכינו לראות בכנין על ראש הרים, החיים והשלום יבא ויגיע למעלת כבוד הרה"ג

חובר חיבורים מחוכמים, כבוד שם תפארתו

מוה"ר גמליאל הכהן רבינאוויטש שליט"א.

מח"ס "גם אני אודך", ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

אחדשה"ט, שלום וברכה וכל טוב סלה!

קיבלתי שאלתו בהאי לישראל "במשנה ברורה סימן ב' ס"ק ב' כתב, המניח מלבושיו מראשותיו משכח לימודו. ע"כ. האם מותר לישון על גבי המסיכה שלובשים כעת בגלל הקורונה?".

הנה כבר איזה זמן שרציתי לומר למע"כ שלא לשלוח עוד שאלות בעניני הקאראנ"ע, מכמה וכמה טעמים, אבל התאפקתי ועניתי למע"כ מפני הכבוד. אבל מהיום והלאה אינני רוצה שוב לענות בענין זה.

וטעם אחד אגלה למע"כ מפני חביבותא דמר, דהנה כהיום הזה יש ב"ה "חברי הצלה" בכל מקומות מושבותיהם של אחינו בני ישראל, וכבר זכו להציל נפשות ישראל לאלפים ורבבות, וידוע שהכל התחיל בעיר וויליאמסבורג יצ"ו, ע"י הרה"ח מו"ה ר' הערשל וועבער שליט"א, שראה פעם אחת כמו עיניו איך איש נתעלף וצעק לעזרה ואין מי שיכול לעזור, ונסתלק לפני עיניו, אז גזר אומר שישתדל לייסד "חברה הצלה", וכך הוה, ומשם נשתרבו בכל העולם כולו.

ובעת ייסוד ההצלה, באו אל כ"ק מרן רשבב"ג מרן בעל "דברי יואל" מסאטמאר זצוק"ל ז"ע ועכ"א [שנחודש זו חל יומא דהילולא דיליה, ביום כ"ז אב] כדי לקבל ברכת קדשו והסכמתו, ומתחילה לא היה שבע רצון כל כך מעצם ההתייסדות, כי אמר שאם יהיה "הצלה" אז יצטרכו להגיע אליהם, אבל שוב אמר כיון שכבר נתייסד, ישתמשו עמהם רק ל"שמחות" [ושמעתי שאמר בלשון קדשו בערך בהאי לישראל: אך און וויי צו זיי אנצוקומען, נא אז מ'האט שוין געמאכט, זאל מען עם אויסנוצען נאר אויף שמחות, עכל"ק].

והכי נמי בנידון דידן, אינני רוצה שיהיה עוד שאלות בנידון זה, רק שכל בני ישראל יתרפאו ברפואה שלימה רפואת הגוף ורפואת הנפש, השתא בעגלא ובזמן קרוב ונאמר אמן ואמן.

אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

ג.ב. ואגב יצוין כי לדעת הרבה מומחים לבישת המסיכה אדרבה גורם להתפשטות המחלה, כיון שאינו יכול לנשום אויר חדש, רק כל היום נושם אותו האויר, ואם יש שם איזה באציל אינו יכול לצאת, וגם ביום המחרת אם משתמש עמו חוזר ונושם אותו האויר.

^א ואכן כך הוה, ודבריו הקדושים לא ישוב ריקם, והקריאה הראשונה לחברה הצלה היה לאשה המקשה לילד, שהלידה היה בתוך האמבולאנס למזל טוב.